

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep.

0033 Oslo

postmottak@oed.dep.no

Deres ref.: 16/1107

Vår ref.: TS

Oslo, 13. mai 2020

Enovas rapport fra forprosjekt om energimerkeordningen for bygninger og ordningen for energivurdering av tekniske anlegg

Høringsuttalelse fra Nelfo

Innledning

Nelfo er en landsforening i NHO som organiserer elektro-, ekom- og heisbedriftene i tillegg til systemintegratorene. Våre medlemmer installerer alt av teknisk funksjonalitet i bygninger, skip og i offshoreinstallasjoner, installasjon av ladepunkter for elektriske kjøretøy, samt leverer installasjons-, montør- og entreprenørtjenester til nettselskapene i Norge.

Siden energimerket ble introdusert i markedet har ordningen hatt liten betydning for de valg forbrukere og næringsliv gjør i eiendomsmarkedet. Det har derfor lenge vært et felles ønske blant alle markedsinteressenter om å forbedre ordningen slik at den har større nytte for de målgruppene ordningen retter seg mot.

Nelfo er blant de som mener at energimerking av bygg har et potensial til å bli et verdifullt og utslagsgivende beslutningsunderlag for aktører som ønsker å kjøpe eller leie bygninger/boliger. Det forutsetter imidlertid at 1) energimerket må være enkelt å forstå og 2) energimerket må gi relevant forbrukerinformasjon. Nelfo anbefaler at OED vurderer alle Enovas forslag opp mot disse to kriteriene. Vi mener energimerket bør ha som mål å avdekke forhold og kvaliteter ved bygningen som har betydning for oppfyllelse av forbrukernes egne preferanser. Dersom man i stedet faller for fristelsen å fremme politisk foretrukne energiløsninger og energimål gjennom ordningen, vil dette nok en gang gjøre ordningen mindre relevant for målgruppene.

I rapporten skisserer Enova flere mulige forbedringer av energimerkeordningen for bygninger. Mange av forslagene er i tråd med våre to anbefalte kriterier. Nelfo støtter derfor alle forslag tilknyttet videreutvikling av energiattesten og videreutvikling av energimerkesystemet. Vi er også positive til enkelte av forslagene tilknyttet videreutvikling av energimerket, men mener at Enovas forslag til endring av beregningsmetode for energimerket går på tvers av interessene til forbrukerne og øvrige målgrupper for ordningen. Vi mener forslaget til beregningsmetode vil

NELFO - EN LANDSFORENING I NHO

Postadresse
Postboks 5467 Majorstuen
NO-0305 Oslo, Norway
Adresse
Middelthuns gate 27
Oslo, Norway

Org.nr
968 908 383
Telefon
02308

E-post
iso@nelfo.no
Internett
www.nelfo.no

ISO - INSTALLATØRENS SERVICE- OG OPPLYSNINGSKONTOR

Postadresse
Postboks 5467 Majorstuen
NO-0305 Oslo, Norway
Adresse
Middelthuns gate 27
Oslo, Norway

Org.nr
971 033 517 MVA
Telefon
02308

E-post
iso@nelfo.no
Internett
www.nelfo.no

maskere byggets reelle energikvaliteter og gjøre det umulig å vurdere om bygget oppfyller forbrukernes preferanser tilknyttet økonomi, miljø og klima.

Våre innspill er utdypet i det nedenstående.

Videreutvikling av energimerket

I sin rapport anbefaler Enova at energimerket endres fra dagens kombinerte merke med to karakterer til et mer gjenkjennelig merke basert på en karakter.

Nelfo er positive til forslaget om å gå fra to karakterer til en karakter i energimerket. Vi er også enige i rapportens anbefaling om å gå bort i fra bruken av oppvarmingskarakter i energimerket. Karakteren ble i sin tid introdusert for å fremme daværende politiske foretrukne oppvarmingsløsninger, men har liten relevans for forbrukerne. Oppvarmingsmerket mangler en objektiv referanse og den sier ingenting om forbrukerrelevante egenskaper ved oppvarmingsløsningen, f.eks. i form av miljøegenskaper, energieffektivitet eller energikostnader. Nelfo støtter derfor forslaget om å fjerne oppvarmingskarakteren i utformingen av energimerket.

Nelfo er også positive til å endre energimerkets visuelle utforming slik at de minner om de energimerkene forbrukerne kjenner fra hvitevarer, brunevarer og andre produkter som er pålagt merking etter energimerkeforskriften for produkter. Dette betinger imidlertid at fastsettelsen av energikarakter for bygninger gjøres etter samme metode som i produktmerkingen. Energimerket på produkter viser hvor mye energi produktet forbruker sammenlignet med andre produkter i samme kategori. Det er altså utelukkende produktets energieffektivitet, som er utslagsgivende for fastsettelse av karakter.

Dersom man har til hensikt å benytte andre ytelsesindikatorer enn energieffektivitet som grunnlag for fastsettelse av energikarakter til bygg, anbefaler Nelfo det benyttes en annen visuell utforming enn den forbrukerne er vant med fra produktmerking. Enova anbefaler i den forbindelse at man skal legge til grunn bruk av elektrisk effekt ved fastsettelse av energikarakter. Det vil være å villedde forbrukerne dersom man da samtidig tar i bruk et energimerke som forbrukerne forventer skal basere seg på energieffektivitet.

Videreutvikling av energiattesten

I sin rapport, anbefaler Enova en rekke endringer i innholdet i energiattesten. I korte trekk går endringene ut på å redusere formatet på papirattesten til en A4-side, samt å forenkle innholdet ved at supplerende informasjon legges over på en digital plattform.

Nelfo støtter de forslåtte endringene. Vår vurdering er at forslaget til ny papirattest evner å kommunisere egenskaper ved energiutstyret i et mer forståelig og konsentrert format enn dagens energiattest. Store deler prosa er erstattet med ikoner og illustrasjoner. Vi synes også Enova har lykket i å identifisere viktige egenskaper og funksjonalitet som skal inkluderes på attesten, herunder smart styring, elproduksjon, ladepunkt for elbil og el-lagring. Disse egenskapene er meget relevante når forbrukerne skal vurdere i hvilken grad bygningen oppfyller deres behov for energiutstelse.

Nelfo er også positive til at energiattesten skal tilpasses til og gjøres tilgjengelig på en digital plattform. Det er mange fordeler ved dette. Bruk av digital plattform gjør det mulig å tilpasse innholdet i energiattesten for ulike medier, samt at forbrukerne lettere kan få tilgang til den informasjonen de selv finner relevant.

NELFO - EN LANDSFORENING I NHO

Postadresse
Postboks 5467 Majorstuen
NO-0305 Oslo, Norway
Adresse
Middelthuns gate 27
Oslo, Norway

Org.nr
968 908 383
Telefon
02308

E-post
iso@nelfo.no
Internett
www.nelfo.no

ISO - INSTALLATØRENS SERVICE- OG OPPLYSNINGSKONTOR

Postadresse
Postboks 5467 Majorstuen
NO-0305 Oslo, Norway
Adresse
Middelthuns gate 27
Oslo, Norway

Org.nr
971 033 517 MVA
Telefon
02308

E-post
iso@nelfo.no
Internett
www.nelfo.no

Anbefaling om endring av beregningsmodellen er i direkte konflikt med ordningens ambisjon

I dag fastsettes energikarakteren i energimerket på bakgrunn av energieffektivitet (beregnet levert energibehov per m²). Enova foreslår å endre beregningen av energikarakter til en ny metode. Forslaget er at energikarakteren skal reflektere både beregnet energieffektivitet og beregnet elektrisk effektbruk. Forslaget om å inkludere elektrisk effekt i beregningen begrunnes med et ønske om å gi insentiv til å bedre energifleksibilitet i bygget og redusere belastningen på kraftsystemet. Vektleggingen av hhv energibruk og effektbruk skal fastsettes på bakgrunn av en politisk vektingsfaktor som reflekterer de rådende politiske føringene. Nelfo er kritiske til Enovas forslag om å introdusere effektberegninger og politiske vektingsfaktorer i fastsettelsen av energimerket.

Modellen til Enova vil i liten grad kunne identifisere bygningens effektflexibilitet eller evne til å øke utnyttelsen av overføringsnett. Flere og flere bygninger får nå installert egenproduksjon, lokal lagring og ladesystemer for elektriske kjøretøy. Disse bygningene vil kunne bidra til høyere utnyttelse av overføringsnett i perioder med mye ledig nettkapasitet og lavere belastning av nettet i perioder med anstrengt nettkapasitet. Enovas modell baserer seg imidlertid på beregningsstandarder som ikke er i stand til å avdekke eller premiere slike fleksible laster. De eksisterende beregningsstandarder som Enova peker på i dokumentet vil heller ikke kunne legges til grunn for å beregne effektbruk med tilstrekkelig grad av presisjon. Derfor blir det unøyaktig beregning av bygningens totale elektriske effektbruk – og ikke effektflexibilitet – som vil bli lagt til grunn for energimerket.

Modellen til Enova tar kun hensyn til elektrisk effekt og ikke effektbruk fra andre kollektive energisystemer f.eks. i form av fjernvarme eller gass. I praksis vil det bety at alle varmesystemer som benytter alternative energivarer til elektrisitet automatisk vil få et bedre energimerke enn eksempelvis elvarme og elektriske varmepumper (alt annet likt). Det er riktig at bruk av elektrisitet vil legge beslag på tilgjengelig kapasitet i et elektrisk overføringsnett, men øvrige energivarer vil også legge beslag på kapasiteten i fjernvarmedistribusjon, kapasitet i gassnett, distribusjonssystem for bioenergi, osv. Ved å kun inkludere elektrisk effekt i beregningen vil Enovas forslag i stor grad påvirke konkurranseflatene i varmemarkedet til fordel for løsninger basert på bioenergi, fjernvarme og fossil gass.

Enova foreslår videre at man i beregningen skal benytte en vektingsfaktor som er ment å reflektere politiske målsetninger. Som eksempler på slike mål nevner Enova «likebehandling» mellom sentraliserte og desentraliserte forsyningsløsninger, samsvar med EUs energipolitiske målbilde, samsvar med norsk energipolitisk målbilde, samfunnsøkonomisk optimalitet, etc.

Dersom energimerket reflekterer politiske preferanser fremfor privatøkonomiske preferanser, blir det ikke lenger relevant for forbrukerne. I verste fall vil forbrukerne misforstå hva energimerket egentlig representerer og foreta valg i eiendomsmarkedet som strider mot egne interesser. Ved anvendelse av Enovas modell kan ikke forbrukerne stole på at energimerket gir lave klimagassutslipp (bygninger med gasskjel vil få bedre energimerke enn tilsvarende bygg med elektriske varmesystemer) eller lave energiutgifter (bygninger med fjernvarme vil få bedre energimerke enn tilsvarende bygninger med elvarme eller varmepumpe). Energimerket kan således ikke kunne legges til grunn for å vurdere hverken klimagassutslipp, energibruk, lokale miljøkonsekvenser eller privatøkonomisk lønnsomhet.

NELFO - EN LANDSFORENING I NHO

Postadresse
Postboks 5467 Majorstuen
NO-0305 Oslo, Norway
Adresse
Middelthuns gate 27
Oslo, Norway

Org.nr
968 908 383
Telefon
02308

E-post
iso@nelfo.no
Internett
www.nelfo.no

ISO - INSTALLATØRENS SERVICE- OG OPPLYSNINGSKONTOR

Postadresse
Postboks 5467 Majorstuen
NO-0305 Oslo, Norway
Adresse
Middelthuns gate 27
Oslo, Norway

Org.nr
971 033 517 MVA
Telefon
02308

E-post
iso@nelfo.no
Internett
www.nelfo.no

En annen utfordring med Enovas modell er at den er svært komplisert. Det vil ikke være mulig for vanlige forbrukerne å forstå hvordan energimerket fastsettes. I rapporten skriver Enova at energimerkeordningen skal være «tillitsgivende, relevant og lett å forstå for målgruppene». Som forklart i det ovenstående, vil forslaget til beregningsmodell være i direkte konflikt med alle disse hensynene. Videre er Enovas uttalte hovedambisjon for arbeidet med energimerkeordningen som følger: «Energimerkeordningen skal være et viktig virkemiddel på veien mot lavutslippssamfunnet». Forslaget til ny beregningsmodell har ingen relevans for denne ambisjonen.

I sum vil Nelfo derfor på det sterkeste anbefale departementet om å forkaste Enovas forslag om ny beregningsmodell for energimerket.

Videreutvikling av energimerkesystemet

Enova anbefaler en rekke forbedringer i energimerkesystemet for å møte forbrukernes krav og forventninger til digitale løsninger. Enova foreslår blant annet et mer brukervennlig grensesnitt, samt åpne API og integrasjonsmuligheter. Nelfo støtter disse forslagene. Vi mener en slik tilnærming vil stimulere til produkt- og tjenesteutvikling relatert til energiløsninger i bygninger, noe som igjen vil komme forbrukerne og energimerkeordningens øvrige målgrupper til gode.

Kommentarer til anbefalte endringer i energimerkeforskriften

Nelfo fraråder forslag om endret formålet med energimerkeordningen

Enova anbefaler å endre gjeldende formål i energimerkeordningen. Enovas forslag til nytt mål er å skape interesse for økt energifleksibilitet og redusert effektbelastning i kraftnettet.

Nelfo støtter ikke denne endringen. Enova har ikke vurdert konsekvensene av forslaget. Det presenteres ingen vurderinger eller analyser av eventuelle effektutfordringer i kraftnettet, og det gjøres heller ingen vurderinger av hvordan energimerkeordningen skal kunne løse slike utfordringer. Nelfo mener at et ubegrunnet mål om å redusere effektbelastninger i kraftnettet vil vri konkurranseflatene i energimarkedene, utløse overinvesteringer i alternative distribusjonssystemer for energivarer, samt hindre mål om å elektrifisere bruk av fossile energivarer i Norge.

Nelfo anbefaler i stedet at formålet med energimerkeordningen endres til å gjøre forbrukerne i stand til å gjøre gode energivalg som minimerer energiutgifter og miljøkostnader.

Nelfo anbefaler OED å forkaste forslag om et energimerke basert på beregnet levert energi og beregnet elektrisk effekt

Enova anbefaler forenkling til én dimensjon på energimerket, og at energimerket baseres på en politisk vektet beregnet av levert energi og beregnet maksimal elektrisk effekt. Nelfo støtter endringen til en karakter, men vil på det sterkeste fraråde at energimerket skal baseres på beregnet maksimal elektrisk effekt og en politisk vektingsfaktor. Som drøftet tidligere i dette høringssvaret, vil en slik endring være i direkte konflikt med en rekke mål og hensyn man søker å oppnå med energimerkeordningen.

Et alternativ til bruk av bygningens elektriske effektuttak (samtidig strømforbruk) i energimerket kan være å gjøre rede for bygningens effektflexibilitet (evne til å flytte strømforbruk i tid). I den forbindelse kan det være hensiktsmessig å avvente EU-Kommisjonens retningslinjer for beregning av bygningers SRI (Smart Readiness Indicator) i relasjon til andre revisjon av bygningsenergidirektivet. En slik indikator vil trolig synliggjøre potensialet for effekt-

NELFO - EN LANDSFORENING I NHO

Postadresse
Postboks 5467 Majorstuen
NO-0305 Oslo, Norway
Adresse
Middelthuns gate 27
Oslo, Norway

Org.nr
968 908 383
Telefon
02308

E-post
iso@nelfo.no
Internett
www.nelfo.no

ISO - INSTALLATØRENS SERVICE- OG OPPLYSNINGSKONTOR

Postadresse
Postboks 5467 Majorstuen
NO-0305 Oslo, Norway
Adresse
Middelthuns gate 27
Oslo, Norway

Org.nr
971 033 517 MVA
Telefon
02308

E-post
iso@nelfo.no
Internett
www.nelfo.no

fleksibilitet i bygningene, og således vil den gi relevant informasjon om bygningens evne til å tilpasse energiforbruket til variasjoner i strømpris og nettariffer over døgnet. SRI-en bør imidlertid vises separat som en egen indikator og ikke inngå i beregning og fastsettelse av energimerket.

Nelfo støtter felles merking av flerbolighus

Nelfo mener at det av ressurs hensyn bør åpnes for felles merking av flerbolighus som et alternativ til dagens individuelle energimerking av hver boenhet. Det bør imidlertid fremkomme tydelig av energiattesten at energimerkingen er foretatt samlet for hele bygningen.

Nelfo anbefaler at kompetansekrav til energi eksperter endres til NKR 5.2

Enova mener at kompetansekrav til energi eksperter nedfelt i paragraf 18 og 19 bør videreføres på dagens nivå, men at kravene bør knyttes mot Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR). Nelfo støtter en tilnærming der man knytter utdanningsnivået i fastsettelsen av kompetansekrav for eksperter til NKR. I tillegg er det nyttig å se hen til saksforskriften til plan- og bygningssloven, som ble endret i 2018.

Representanter fra Fagskolen har i tidligere innspillmøter hos OED gjort rede for læringsutbyttet fra dagens fagskole. Energiberegninger etter NS 3031 inngår som grunnleggende kunnskap for studentene på nivå NKR 5.2. Som vi alle kjenner til er det utfordringer med å øke markedsadopsjonen av energimerking av yrkesbygg. For få eksperter som tilfredsstillende unødvendig høye kompetansekrav er nok en av de viktigste grunnene.

Nelfo anbefaler derfor at minstekravet for utdanningsnivå for eksperter i energimerkeordningen endres til 2-årig fagskole, altså NKR 5.2. Nelfo er av den oppfatning at tekniske ledere i VVS, elektro og byggebransjen, med fagbrev, teknisk fagskoleutdanning (NKR 5.2) inkl. spesialisering innen energirådgivning, har relevant og tilstrekkelig kompetanse for å være ansvarlig for energimerking for yrkesbygg.

Vennlig hilsen
Nelfo

Tore Strandskog
Direktør næringspolitikk

NELFO - EN LANDSFORENING I NHO

Postadresse
Postboks 5467 Majorstuen
NO-0305 Oslo, Norway
Adresse
Middelthuns gate 27
Oslo, Norway

Org.nr
968 908 383
Telefon
02308

E-post
iso@nelfo.no
Internett
www.nelfo.no

ISO - INSTALLATØRENS SERVICE- OG OPPLYSNINGSKONTOR

Postadresse
Postboks 5467 Majorstuen
NO-0305 Oslo, Norway
Adresse
Middelthuns gate 27
Oslo, Norway

Org.nr
971 033 517 MVA
Telefon
02308

E-post
iso@nelfo.no
Internett
www.nelfo.no